

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Janovics Jenő*

Cím: *A pesti Kávéháztól*

Denhamig

Forrás: *Ujság*

Bpest
(Helv)

1936. IV. 12.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Korda Sándor

Idő

1936

Személy

Helyszám

A pesti kávéháztól

Korda Sándor
az angol „nemzeti” film
megteremtője

Denhamig

London, március.

A legkomolyabb és egyszersmind a legtitokzatosabb magyar karrierek egyike a Korda Sándoré.

Husz évvel ezelőtt, a magyar film gyermekkorában még kezdő pesti újságíró, akinek legszínesebb álma az volt, hogy valami változatos mozilapot adjon a magyar közönség kezébe, ma az európai filmgyártás egyik legjelentősebb irányítója. És ez nem szokásos frázis, mert boldogan erősítik a barátai és fogsikorgatva ismerik el a versenytársai, akiket messze elhagyott az iramban. Több ennél: Az első, aki rátapintott az angol közönség ütőerére, aki megértette az angol vágyat, aki képekbe tudta formálni az angol lelket. S ezt megint nem úgy csinálta, mint a mi alkalmi magyar filmgyártóink, akik azt hiszik, hogy ha minden filmjükben lefotografálják a Halász-bástyát, a királyi palotát, vagy esetleg Lillafüredet is, már megteremtették a magyar filmet. Korda Sándor nem a külsőségek fotografálásával, de az angol szellem rejtelmes és mély megértésével, az angol nagyságnak és angol büszkeségnek finom és művészi színkeverésével vált az angol nemzeti filmgyártás megteremtőjévé. És ez megint nem frázis, mert az angol közvélemény súlyos és fellebbez-

hetetlen ítélete szerint sok meddő kísérlet után a magyar Korda Sándor találta el az angol film utját. A magyar Korda Sándor tudta leghivebb fotográfiáit adni az angol gényusznak.

A Korda-filmekről akkor is meg tudja mindenki állapítani, hogy „Made in England”, ha a bevezető felirásokat nem is olvasta.

Ki kell hangsúlyozni azt, hogy Korda Sándor ma az angol társadalmi és művészi életnek egyik legkimagaslóbb és legnépszerűbb tekintélye. Nem a „szerencse fia”, akit a divat hulláma vetett fel, hanem számottevő és szilárd tényezője az angol nemzeti életnek. A pozíciója sokkal jelentősebb, mint amit róla a magyar közhit Budapesten tud. Az angolok büszkék Korda Sándorra, pedig ő nem titkolja magyar voltát, hiszen a London-Film hivatalos papírjain a „sir”-ek és pénzmagnások élén így szerepel: „Alexander Korda (HUNGARIAN), Chairman and Managing Director”.

A Korda-névnek aranyességé van Angliában. Ritka és különös varázsa. Ezt abban a percben tapasztaltam, mikor a londoni croydoni repülőtéren kiszálltam abból a gépből, mely nyolc óra alatt vitt Pestről Londonba. Az állomáson a szokásos forma-

ságok között egy kérdőívet tettek elém, amelynek — ha jól emlékszem — a harmadik sorában az a kérdés szerepelt, hogy ki ismer engem Londonban? Pillanatnyi habozás után válaszoltam ezt irtam: Alexander Korda. S amint a tisztviselő ezt a nevet olvasta, egyszerre leomlottak a hivatalos formások ünnepélyes korlátai. A további kérdésekre már nem kellett felelnem. Szívesen látott vendéggé váltam. Mosolygó szemek és simogató biztatások kísérték a kocsimig. A derék vámosoknak ez a mosolygása a Korda Sándor igazi népszerűségének jele.

S mialatt a kocsí robogott velem a város felé, egy másik emlék rajza szinesedett ki az emlékemben: mint mikor a lassan elhalványodó filmjelenetre új képet kopiroznak, amelynek korturjai egyre élesebbé válnak.

Régi emlék

Színhely: a pesti Newyork-kávéház emeleti terrasz. Egy márványasztal mellett nyurga, beésett arcú, szőke fiú ül, a szájából úgy mered elő a szivarja, mintha — mint kampós szegen — azon lógna az egész ember. Abban az időben Kolozsváron már nagyon élénk lendülettel folyt a filmkészítés, évenként 15—20 film került ki az ottani kezdetleges „studio”-ból s ezeknek nagyrésze a világpiacnak is szívesen fogadott portékája volt (a „Sárga csikó”-t még Japánban is játszották!). A munka szaporodott, magamnak kellett írnom a szcenáriumokat, vezetnem a felvételeket, segítő társ után akartam nézni. Szomaházy Istvánnal ültem egy asztalnál (akkor vettem meg tőle a „Mese az írógépről” és „Lilla test, sárga sapka” filmjogát), kértem tőle: Nem tud-e valakit, aki segítségemre lehetne munkám-

ban? Szomaházy a terrasz felé mutat: „Az a sápadt fiú most jött meg Párizsból, ahol szegény a Pathé-gyárnak csak a kapujáig tudott jutni, be se bocsátották, de azért filmről beszél álmában is, a neve: Korda Sándor.” Egy perc múlva a furcsaarcú, groteszken sovány fiú mellett ültem, aki elmondta, hogy filmujságot szerkeszt, de minden héten megörjíti a gond, hogy miből fizesse ki a nyomdászamlát. Azután beszélt a film-elgondolásairól. Ezek a tervek messze kinyultak a magyar film akkori lehetőségei és korlátai közül. Fantazmagóriák voltak. A csillagászati számok, amelyekkel dobálódzott, nemzetközi nagy filmgyártás képét vázolták fel. Tetszett a lelkes, csillogó szemű, álmodozó fiú. Este már vittem magammal Kolozsvárra. Próbálkozték a filmrendezéssel. Az első szcenárium, amit rábízam: „Fedóra” volt. Nehezen birkóztam vele. Finom volt, kedves, előzékeny, szorgalmas és ezt a színészek nem értékelték. Főlényesen próbálták „elintézni” a tejeleszáju, alázatos „Sanyaru Vendel”-t. Ő maga is elkedvetlenedett, de én nem tágitottam mellőle s lassan le is győzte a vén színészlókák bizalmatlanságát a találékonysága, ötletessége és szakértelme. Már engedelmességek neki, már megfogadták, kérték is a tanácsait. Mindenki megszerette és becsülte. Egymásután következtek a szcenáriumai és rendezései: a „Nagy mama” (Blaha Lujzával), „Mágnás Miska”, „Mesék az írógépről” s mások. Egy év múlva Budapesten megalapítottam a Corvin-Filmgyárat s ott már vezető szerepet kapott. A háború harmadik évében mind nehezebbé vált Budapestnek Kolozsvárral való összeköttetése, eladtam a Corvint Pásztori Móricnak, a Nemzeti Színház derék és nagyrautó fodrászmesterének, de annak a kikötésével, hogy a gyártást tovább is Korda Sándor fogja vezetni.